

Ekologiska livsmedel i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Kommunfullmäktige m.m. anvisas tilläggsanslag med 6 mnkr som ska användas för att bidra till att nå målet om 15% ekologiska livsmedel i stadens verksamheter genom subventionering av vissa ekologiska produkter samt informations- och utbildningsinsatser.
2. Stadsledningskontoret ska i samverkan med konsumentförvaltningen samordna arbetet med insatsen.
3. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i budget 2006.

Föredragande borgarråden Annika Billström och Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

Stockholms stad har som mål i miljöprogrammet att 15% av de livsmedel som stadens verksamheter köper in ska vara ekologiskt framställda. För att bidra till att målet uppnås finns 6 mnkr avsatta för detta ändamål i budget för 2006. Kommunstyrelsen ska samordna genomförandet och informera om upphandlingen av ekologiska livsmedel.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets upphandlingsenhet i samarbete med dess ekonomiavdelning, kostenheten på konsumentförvaltningen och miljöförvaltningen. Stadsledningskontorets förslag grundar sig på dessa parter tidigare gemensamma arbete.

Mina synpunkter

Sveriges riksdag har antagit 15 nationella miljökvalitetsmål som ska leda till en ekologiskt hållbar samhällsutveckling. Med det menas en utveckling som tillgodoser dagens behov, utan att undergräva framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Ekologisk livsmedelsproduktion bidrar till en sådan utveckling. Ekologiskt framställda livsmedel är producerade på ett miljöanpassat sätt utan handelsgödsel, bekämpningsmedel och genmodifierade organismer.

En av Stockholms stads övergripande målsättningar är att göra staden ekologiskt hållbar, vilket innebär att ett medvetet miljötänkande ska genomsyra alla verksamheter. Ett av de områden där Stockholm har mycket kvar att göra är livsmedelsområdet. Även om det finns skillnader mellan olika stadsdelar, så är inköpen av ekologiskt framställda livsmedel generellt sett alltför låg i stadens verksamheter. Detta beror till stor del på att upphandlingsorganisationen numera är decentraliserad med försvårad samordning som följd.

Med detta ärende görs en särskild satsning för att öka andelen ekologiskt producerad mat i stadens verksamheter. För att underlätta för stadens enheter att köpa in ekologiska livsmedel och för att bidra till måluppfyllelse av miljöprogrammets mål om 15% ekologiska livsmedel inom stadens verksamheter, görs nu en satsning på ekologiskt producerade livsmedel. 6 mkr avsätts för att betala den merkostnad enheterna får av att inköpa en större andel ekologiska livsmedel samt för utbildning och information.

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Kommunfullmäktige m.m. anvisas tilläggsanslag med 6 mnkr som ska användas för att bidra till att nå målet om 15% ekologiska livsmedel i stadens verksamheter genom subventionering av vissa ekologiska produkter samt informations- och utbildningsinsatser.
2. Stadsledningskontoret ska i samverkan med konsumentförvaltningen samordna arbetet med insatsen.
3. Finansiering sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* i budget 2006.

Stockholm den 18 maj 2006

ANNIKA BILLSTRÖM

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

ÄRENDET

Bakgrund

Stockholm har som mål i miljöprogrammet att 15% av de livsmedel som stadens verksamheter köper in ska vara ekologiskt framställda. För att målet ska kunna uppnås finns 6 mnkr avsatta för detta ändamål i budget för 2006. Kommunstyrelsen ska samordna genomförandet och informera om upphandlingen av ekologiska livsmedel.

Ca 1000 av stadens enheter serverar dagligen mat i förskolor, skolor och äldreboenden. Ambitionsnivån vad gäller inköp av ekologiska livsmedel varierar stort. Andelen ekologiska livsmedel varierar det mellan 0 och 50% på olika enheter, medan staden i helhet köper ca 6,5% ekologiska livsmedel 2005.

I den egna produktionen av måltider köper Stockholms stad livsmedel för ca 250 mnkr per år. Kommentus Gruppen AB har upphandlat livsmedel för stadens räkning. Omsättningen på dessa avtal är ca 180 mnkr per år. För att nå 15% ekologiska livsmedel på Kommentus avtal krävs att stadens verksamheter köper ekologiskt för ca 27 mnkr per år.

Stockholms stad köper måltidstjänster på entreprenad. Entreprenaderna innebär i vissa fall att en entreprenör driver köket i en skola och i andra fall att en skola köper in varm färdiglagad mat av entreprenör. Dessa upphandlingar görs till största delen av stadsdelsförvaltningarna och någon övergripande statistik av omsättningen på dessa avtal finns inte men de kan uppskattningsvis omsätta lika mycket som Kommentus avtal. I dessa avtal finns krav om ekologiska livsmedel med i mycket varierande grad.

Övriga livsmedelsinköp som stadens verksamheter gör, såsom inköp av kaffe, te, lokala livsmedelsinköp och caféverksamhet samt viss catering och konferens berörs inte heller av detta förslag, men stadens livsmedelavtal gäller ofta även denna verksamhet.

Denna insats för att öka andelen ekologiska livsmedel koncentreras till inköp av livsmedel. De avsatta medlen räcker inte till att också arbeta för att höja andelen ekologiska livsmedel i den mat som köps via entreprenadavtal och övriga livsmedelsinköp.

Stadsledningskontorets förslag

De 6 miljoner som i budget för 2006 är avsatta för att öka andelen ekologiska livsmedel i stadens verksamheter ska komma enheterna tillgodo för att minska de ökade kostnader som övergången till ekologiska livsmedel innebär. För att använda medlen så effektivt som möjligt föreslår stadsledningskontoret följande:

1. Upphandlingsenheten och stadens livsmedelsleverantörer utreder utifrån tillgång och efterfrågan vilka produkter som staden ska köpa ekologiska.
2. Parterna förhandlar.
3. Stadsledningskontoret betalar leverantörerna överenskommet pris för prisskillnaden mellan ekologiska och konventionella livsmedel.
4. Informationsmaterial tas gemensamt fram av stadsledningskontoret, kostenheten och leverantörerna.
5. De förvaltningar som berörs av åtgärden är samtliga stadsdelsförvaltningar och utbildningsförvaltningen som informeras om förändringarna.
6. Stadens enheter erbjuds avropa det ekologiska alternativet till samma pris som det konventionella.
7. Stadens måltidspersonal erbjuds utbildning för att öka kunskaperna om inköp och mat- sedelsplanering för ekologiska livsmedel.

8. Alla stadsledningskontorets åtgärder görs i nära samarbete med miljöförvaltningen och kostenheten.

Förtydligas bör att förslagna åtgärder inte innebär måluppfyllelse. För att nå målet om 15 % ekologiska livsmedel kan ytterligare medel behövas för att subventionera priser. Dessutom ingår inte entreprenadköpen och stadens övriga livsmedelsinköp i åtgärden, enligt beskrivning ovan.

Plan för åtgärder och prestationer

Att välja ut ett antal produkter som man byter ut till ekologiska är ett arbetssätt som är det mest affärsmässiga och det som är mest förenligt med lagen om offentlig upphandling. Genom att ge våra leverantörer tydliga signaler om vilka produkter vi vill köpa kan vi på ett bättre sätt garantera tillgång och vi har möjlighet att få ett bättre pris än om vi i anbudssortimentet har ett större antal artiklar i samma produktområde. Diskussioner mellan staden och leverantörerna om strategier för att öka andelen ekologiska livsmedel har pågått sedan 2003 och dessa ligger nu till grund för samarbete och förhandlingar. Målet är att leverantörernas sortiment ska innehålla vissa ekologiska produkter till samma pris som de konventionella. På detta sätt kan våra enheter välja dessa utan att enhetens budget belastas med det i andra fall ofta dyrare ekologiska alternativet.

Den större delen av den avsatta summan 6 mnkr är beräknad att täcka skillnaden mellan dagens kostnad för ett antal utvalda produkter och den framtida kostnaden för samma produkter helt utbytta till ekologiska. Vilka produkter det blir avgörs av tillgången på produkterna. Fokus kommer att ligga på mejeriprodukter.

Resultatet för våra verksamheter blir att när de gör sina beställningar hos våra livsmedelsleverantörer finns det för ett antal produktområden endast det ekologiska alternativet. I de fall behovet av det konventionella alternativet finns i våra verksamheter kommer det att ha samma pris som det ekologiska.

Den information som stadens enheter får är avgörande för arbetets resultat. Stadsledningskontoret tar i samarbete med livsmedelsleverantörerna samt kostenheten och miljöförvaltningen fram informationsmaterial om förändringarna riktat till chefer, måltidspersonal och annan berörd personal. Information sprids på informationsträffar som anordnas i samarbete med stadsdelarna och utbildningsförvaltningen. Kostnaden för framtagandet och spridning av information är beräknad att uppgå till 500 tkr. Denna kostnad inkluderar kostnad för informationsansvarig.

För att få bästa effekt med åtgärden är utbildning av måltidspersonal nödvändig. I projektet Miljöanpassad upphandling har utbildningar av måltidspersonalen genomförts mellan 2004 och 2006. I statistiken kan man se tydliga kopplingar mellan utbildad måltidspersonal och andel ekologiska livsmedel i stadsdelarna. Utbildningarna i projektets regi avslutas i vår. Stadsledningskontorets förslag är att dessa utbildningar fortsätter under hösten i kostenhetens regi som en del av åtgärden. Insatsen beräknas kosta 300 tkr.

I Kommentus avtal har Stockholms stad avtal med följande livsmedelsleverantörer:

Ica Meny AB – fullsortiment, även ekologiskt sortiment
Charkkvartetten AB – kött och charkprodukter
Arla foods AB – mejeriprodukter
Isakssons eftr. AB – grönsaker, även ekologiskt sortiment
Centrala partihallarna AB – grönsaker
Mälarprodukter KB - grönsaker
Gunnar Dafgård AB – djupfrysta produkter
Spendrups bryggeri AB – drycker

Stockholms stads livsmedelsavtal löper till och med 31 december 2007. I och med att en ny upphandling genomförs går ansvaret för livsmedelsupphandlingen över från Kommentus till upphandlingsenheten. Upphandlingsenheten ska påbörja arbetet med den nya livsmedelsupphandlingen i slutet av 2006. Det nya avtalet kommer att förändras till stora delar inte minst genom stadens nya logistiklösning som nu ska appliceras på livsmedelsavtalet, men även genom föränd-

ringar i sortimentstruktur och inköpsrutiner. Det arbetet med att förändra sortimentstrukturen som det här förslaget innebär är ett första steg i den riktningen.

Tidplan

Organisation och ansvarsfördelning inom stadsledningskontoret

Arbetet leds av upphandlingsenheten i samverkan med ekonomiavdelningen, miljöförvaltningen och kostenheten.

Projektets finansiering och investeringskalkyl

Stadsledningskontoret gör bedömningen att informationsåtgärden till samtliga stadsdelsförvaltningar och utbildningsförvaltningen samt utbildningsinsatsen för måltidspersonal kommer tillsammans att kosta 800 tkr. Resterande 5,2 mnkr avsätts till subvention av de ekologiska livsmedlen.

Miljökonsekvenser

Genom insatsen minskar Stockholms stad sin miljöbelastning då ökningen av andelen ekologiska livsmedel minskar användningen av kemiska bekämpningsmedel och handelsgödsel, både nationellt och internationellt.

Bedömning av risker och osäkerhetsfaktorer

Ekologiska livsmedel är ett litet segment i livsmedelsbranschen. För en så stor upphandlande enhet som Stockholms stad finns risker med brist på de ekologiska livsmedlen. Stadsledningskontoret bedömer att risken med en för liten tillgång kan minimeras genom valda arbetssätt.